

SIS PROJEKAT 179034

Institut za pedagoška istraživanja

SIS – TROLIST

CILJ (Y)

Stvaralačko ponašanje	Inicijativno ponašanje	Saradničko ponašanje
Razvijanje sposobnosti za divergentno mišljenje i maštu	Razvijanje ličnih interesovanja – unutrašnje motivacije za rad	Razvijanje sposobnosti za timski rad u malim grupama sa zajedničkim ciljem
Razvijanje sposobnosti za transformaciju i elaboraciju zadatog	Razvijanje otvorenosti i pluralizam	Razvijanje sposobnosti za razumevanje i empatiju
Razvijanje sposobnosti za logičko i kritičko mišljenje	Razvijanje spremnosti za pokretanje akcije	Razvijanje sposobnosti za komunikaciju sa vršnjacima i odraslima (nastavnikom)

ŠEST KARAKTERISTIKA OBRAZOVNOG PROCESA KOJI VODI TROLISTU – NAČELA MODELA (X)

Divergentno
mišljenje

- Otvoreni i raznovrsni zadaci i pitanja (*nestrukturirani zadaci iz različitih domena sposobnosti i medija izražavanja, individualizovani prema sklonostima učenicima*)
- Igra

Transformacija i
elaboracija
datog, logičko i
kritičko mišljenje
i inicijativa

- Istraživačke aktivnosti i eksperimentisanje
- Polemika i diskusija (*dijalog*)
- Planiranje, pokretanje akcije i metakognitivna aktivnost

Saradnja i
komunikacija

- Grupne aktivnosti sa zajedničkim ciljem

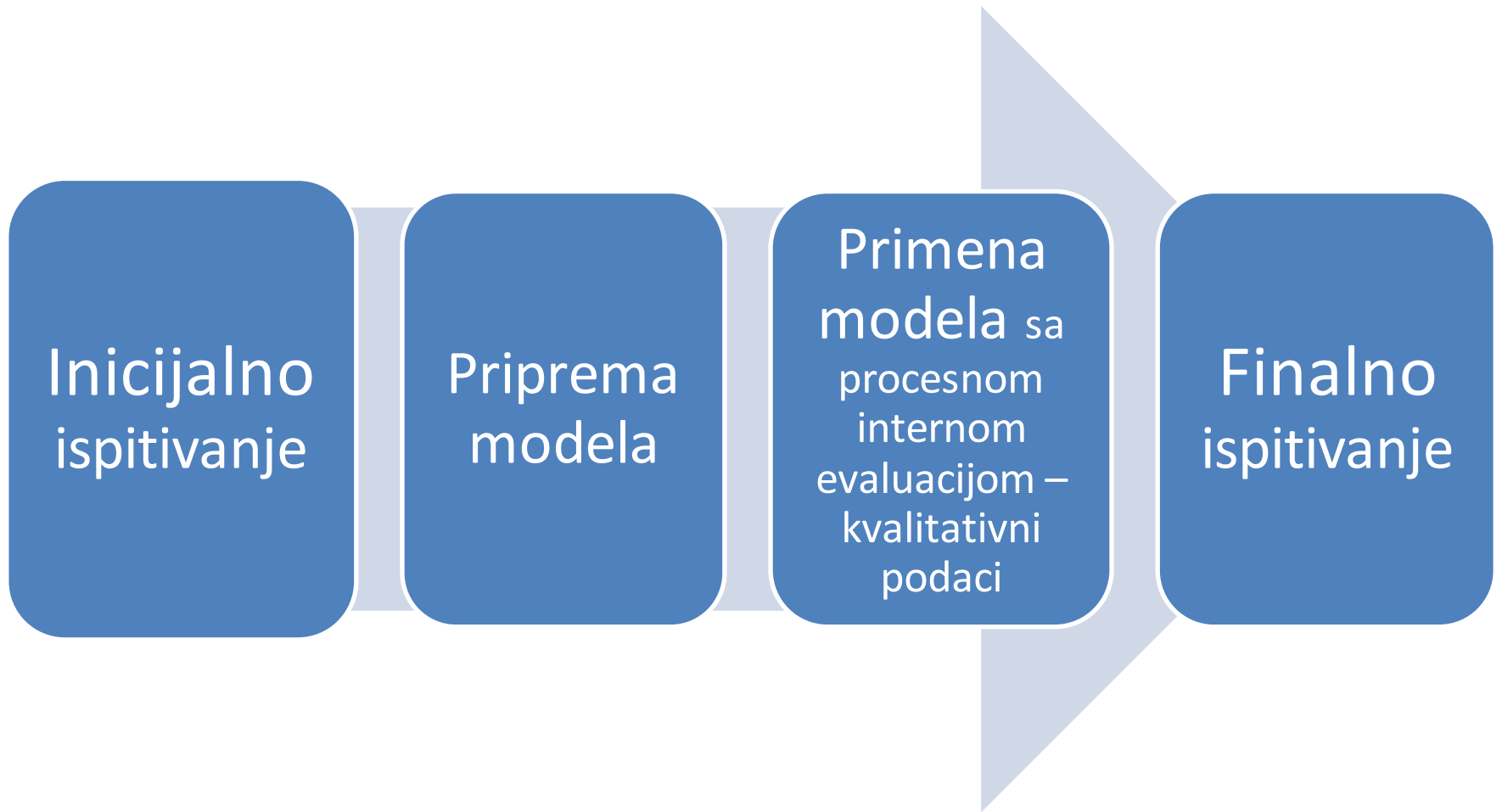
MODEL KOJI VODI TROLISTU PROŽIMA RAD CELE ŠKOLE

Nacrt istraživanja

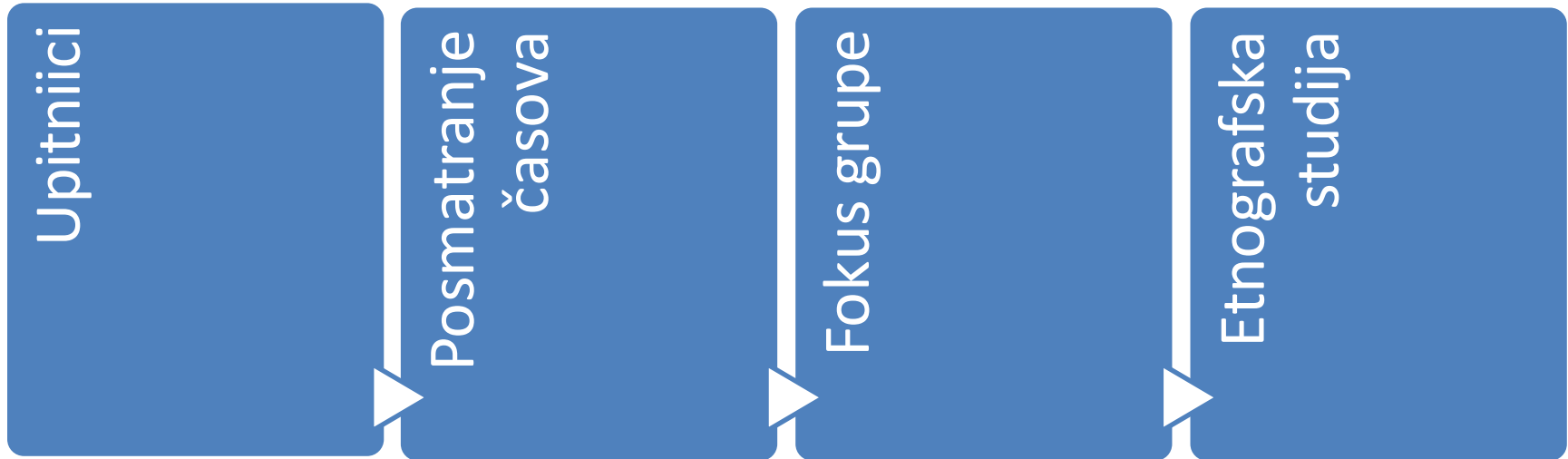
NACRT OGLEDA I EVALUACIJE

VRSTA ISTRAŽIVANJA

- Primenjeno istraživanje
- Kvazi eksperiment
- Pre-post nacrt (eventualne kontrolne grupe)
- Akciono istraživanje između pre-post ispitivanja sa značajnim tematskim inputom istraživača
- Kvalitativni i kvantitativni podaci - mix metod

IZBOR METODA ZA EVALUACIJU OGLEDA na inicijalnom i finalnom ispitivanju 1

IZBOR METODA ZA EVALUACIJU OGLEDA na inicijalnom i finalnom ispitivanju - detaljnije

Upitnici – skale procene

za sve nastavnike, roditelje dece prvog razreda i učenike 7. razreda ogleadne osnovne škole

Posmatranje časova – skale procene i ček lista

2 časa po predmetu (jedan obrada, drugi utvrđivanje) u starijim razredima (6 ili 7. razred)

2 časa po učitelju (jedan čas matematike, srpskog ili PPD, a drugi TO, muzičko, likovno, fizičko). Dva časa matematika (utvrđivanje i ovrada), i po jedan likovno i fizičko u prvom i trećem razredu; dva časa srpkog (utvrđivanje i obrada) i po jedan muzičko i PD u drugom i četvrom razredu.

Fokus grupe- analiza diskursa

Učitelji i nadstavnici – tri fokus grupe

Učenici 7. razreda – jedna fokus grupa

Roditelji prvog razreda – jedna fokus grupa

Etnografska studija – analiza zapisa (narativa)

2 nedelje tri saradnika našeg tima obilaze školu i vode beleške .

PRIPREMA I PRIMENA MODELA

Pravljenje modela -
naš tim sa
predstavnicima škole

Opšti tekst o
načelima modela
za SIS

Posebni tekstovi
za pojedine
segmente rada

Uključivanje svih
nastavnika u dalje
elaboriranje modela

Priprema
programa
usavršavanja
nastavnika

Dorađivanje modela
kroz praksu
nastavnika tokom
njihovog
usavršavanja i rada
sa nama

Samostalna primena
modela od strane
nastavnika i naše
praćenje i evaluacija

Kvalitativno
praćenje prakse
nastavnika u
odredjenim
oblastima kojima se
bavimo

Zajedničko
pripremanje primera
dobre prakse za svaki
segment rada škole (u
nastavi za svaki uzrast, predmet i
metodski pristup -igra,
istraživanje, grupni rad..)

Karakteristike ogledne osnovne škole

- „Braća Baruh“, gradska škola koja je ranije učestvovala u različitim projektima, ali sada i u bliskoj prošlosti nije uključena
- 392 djaka, 23 nastavnika, 12 učitelja
- Direktor (Dragomit Ivanović), jedan psiholog (Lidija Djordjević Živanović) i jedan pedagog (Tijana Kićović)
- Spoljne saradnike u vannastavnim aktivnostima u oblasti prirodnih nauka
- Radi u jednoj smeni pre podne
- Prva dva razreda osnovne škole imaju celodnevnu nastavu i rade i po podne sa prekidom u podne
- Ima 14 djaka iz populacije Roma.
- Nema ponavljača, nema nedovoljnih učenika, ...učenika koji idu na takmičenja
- Nema istaknuto postignuće na nacionalnim testiranjima
- Djaci su dobro prihvaćeni u Prvoj beogradskoj gimnaziji kao solidni
- Napomena: Oni istraživači koji budu hteli da porede nastavu ogledne škole i kontrolne škole pre i posle oglada, to će moći da čine na nivou odeljenja i razreda koji ih zanima, kao i predmeta, tako što će posmatrati odgovarajuće časove u kontrolnim odeljenjima o.š. „Svetozar Marković“.
- Celodnevna 8-15.39 3 pre podne, 2 posle podne (6-18 dežurstvo)

Model SIS u oglednoj školi

OBLIK RADA U ŠKOLI	Inicijativa	Saradnja	Stvaralaštvo
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Direktor /stručna služ. ▪ Nastavničko veće 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Planiranje školskog i razvojnog plana u skladu sa SIS ▪ Promovisanje SIS na Nastavničkom veću ▪ Uključivanje SIS u vaspitne programe i opšte školske akcije ▪ Uključivanje SIS u školski program profesionalnog usavršavanja nastavnika 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kooperacija svih nastavnika u opštim školskim akcijama 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rekonstruisanje školskih akata ▪ Razvijanje klime u školi u skladu sa SIS – operacionalizovati kroz novine u vaspitnim programima i akcijama i profesionalnom usavršavanju nastavnika ▪ formulisanje filozofije SIS za školsku upotrebu (vizije i misije projekta ogleda)
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Razredna veća - interdisciplinarnih aktivnosti u nastavi i vannastave ▪ Stručni aktivni – disciplinarnih aktivnosti u --nastavi, --van nastave i --stručno/pedagoš. usavršavanje ▪ Nastavni čas - rad sa učenicima različitog uzrasta u različitim predmetima) i ▪ Vannastavne aktivnosti 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ predlaganje, planiranje i realizovanje novih aktivnosti: <ul style="list-style-type: none"> - Interdisciplinarnih (raz.veća) - disciplinarnih (aktivni) ▪ Podsticanje učenika da iniciraju projekte sa zajedničkom sverhom ▪ Podsticanje učenika da realizuju projekte koji su izraz njihovog ličnog interesovanja 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ saradnja kolega – razmena iskustava i refleksija <ul style="list-style-type: none"> - Interdisciplinarnih (raz. veća) - Disciplinarnih (aktivni) ▪ grupni rad i kooperativno učenje 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Razvijanje, uvodjenje, praćenje i vrednovanje novih pristupa učenju - eksperimentisanje u sopstvenoj praksi ▪ Igradne aktivnosti ▪ Istraživanje i eksperimentisanje ▪ Rešavanje problema

Teme za rad aktiva – **Saradnja**

PRIPREMA NASTAVNIH SADRŽAJA ZA NOVE NASTAVNE METODE

Selekcija 10 ključnih nastavnih sadržaja u pojedinim predmetima za sve uzraste - 30. avgusta 2013 – J. Šefer

▶ Konceptulani uvod. Radionica po aktivima- odabrati 10 ključnih tema za detaljnu obradu po SIS-u tokom 2013/2014 godine na jednodnevnoj radionici.

GRUPNI RAD – KOOPERATIVNO UČENJE 1. septembar – 30. oktobar 2013 S. Ševkušić i D. Stanković

▶ Konceptualni uvod . Radionica za aktive na primeru saradnje nastavnika i potom učenika u nastavi. Zadatak je da aktivi razrade zajednički pristup grupnom radu kroz diskusiju i da pojedinci isplaniraju dve nastavne jedinice koristeći grupni rad – jedan dan.

▶ Realizacija grupnog rada-kooperativnog učenja na času svakog nastavnika s ciljem podsticanja saradnje. Kolege prisustvuju času.

▶ Refleksija prakse na sastancima aktiva posle časova, svake druge nedelje (tokom dva meseca ukupno **4 puta po 2 sata**) – diskusija i problematizovanje svog iskustva. Sastanci traju do 2 sata.

Teme za rad aktiva – **Stvaralaštvo 1**

ULOGA DIVERGENTNOG I KRITIČKOG MIŠLJENJA

- ▶ Konceptualni uvod i vežbe u aktivima. Pronaći i opisati primere divergentnog i kritičkog mišljenja iz svoje prakse kroz diskusiju- 2 sata
- *1. novembar 2013, J. Šefer*

Igra - *1. novembar 2013, J. Šefer*

- ▶ Konceptualni uvod i radionica za korišćenje igre sa naglaskom na neobičnim "otkačenim" rešenjima i velikom broju ideja.
Radionica - nastavnici dobijaju zadatak da nešto reše kroz igru i pišu pripremu za čas u kojoj koriste igru kao metod podučavanja i učenja
- ▶ Realizacija igre na času s ciljem podsticanja DIVERGENTNOG mišljenja. Kolege prisustvuju času. Neki časovi se snimaju kamerom.
Refleksija na aktivima tokom septembra 2013, na [dva sastanka koja traju po dva sata](#).

Teme za rad aktiva – **Stvaralaštvo 2**

Istraživački rad - *1. decembar 2013, J. Šefer*

► Konceptualni uvod.

Radionica za korišćenje istraživačkog rada sa naglaskom na otkriću, korišćenju različitih izvora podataka, procedurama i naučnim metodama i evidencijama.

Radionica - nastavnici dobijaju zadatak da nešto reše kroz igru i pišu pripremu za čas u kojoj koriste igru kao metod podučavanja i učenja.

► Realizacija istraživačkog rada na času s ciljem podsticanja DIVERGENTNOG mišljenja.

Kolege prisustvuju času. Neki časovi se snimaju kamerom.

Refleksija na aktivima tokom decembra 2013. i januara 2014, na [dva sastanka koja traju po dva sata](#).

Teme za rad aktiva – **Stvaralaštvo** 3

Rešavanje otvorenih problema *1. februar 2014, J. Šefer*

► Konceptualni uvod.

Radionica za **rešavanje problema** sa naglaskom na unošenju sopstvenih rešenja u nestruktuiriranu situaciju.

Radionica – diskusija na aktivu i planiranje jedne nastavne jedinice korišćenjem rešavanja problema.

► Realizacija rešavanja problema na času s ciljem podsticanja DIVERGENTNOG mišljenja i refleksije.

Kolege prisustvuju času. Neki časovi se snimaju kamerom.

Refleksija na aktivima u februaru 2014, **2 puta tokom meseca, po dva sata.**

Teme za rad aktiva – **Stvaralaštvo** 4

Dijalog/diskusija *1. mart 2014, Vladeta Milin*

► Konceptualni uvod.

Radionica za **korišćenje dijaloga i diskusije** sa naglaskom na proceni nekog fenomena s obzirom na postavljene kriterijume.

Radionica – diskusija na aktivu i planiranje jedne nastavne jedinice korišćenjem dijaloga/diskusije na času.

► Realizacija rešavanja problema na času s ciljem podsticanja **KRITIČKOG** mišljenja i refleksije.

Kolege prisustvuju času. Neki časovi se snimaju kamerom.

Refleksija na aktivima u martu 2014, **2 puta tokom meseca, po dva sata.**

Teme za rad aktiva – Inicijativa

ULOGA LIČNIH I GRUPNIH PROJEKATA U OBLASTI NAUKE I UMETNOSTI 1. april-

S. Ševkušić, B. Bodroža, I. Djerić ..

Izbor projekata prema:

1. ličnom interesovanju (unutrašnjoj motivaciji) ili
2. značaju za društvenu sredinu

- ▶ Konceptualni uvod za aktive nastavnika o inicijativi.
Radionica na kojoj nastavnici zajedno sa predstavnicima učenika za pojedine razrede pripremaju listu mogućih i za učenike aktuelnih tema za projekte. Susret sa aktivima traje tri sata.
- ▶ Svaki učenik se na času pojedinačno ili grupno izjašnjava na kom projektu želi da radi. Ako sami ne iniciraju temu nastavnici im daju listu sa koje treba da odaberu onu temu koja ih interesuje.
- ▶ Učenici biraju način rada na času i van časa. Rade individualno ili u grupi, u formi umetničke igre, istraživačkog rada ili organizuju diskusije... Način rada u konkretnom projektu biraju učenici. Nastavnici prisustvuju pripremi i prezentacijama učenika na času i van časa. Eventualno uzimaju ulogu mentora ili logistike. Nastavne aktivnosti se mogu preneti na dodatnu nastavu i slobodne aktivnosti. Neki časovi ili vannastavne aktivnosti se snimaju kamerom.
- ▶ Organizuje se završna izložba- smotra radova, prezentacija, predstava, a zatim učenici zajedno sa nastavnicima kritički analiziraju ideje i uspešnost realizacije projekata.
- ▶ Organizuju se dva sastanka aktiva na kojima nastavnici i predstavnici učenika reflektuju zajedničku praksu. Održavaju se **2 sastanka aktiva po 2 sata**, jedan tokom rada, a jedan na kraju posle kritičke analize projekata.

Teme za rad aktiva - **Interdisciplinarna tematska nedelja**

1. maj- 15 maj - J.Šefer, S. Ševkušić, etnografi prate

- ▶ Učitelji su već pripremljeni za rad u 2013. godini na početku ogleđa.
- ▶ Sada organizuju tematsku interdisciplinarnu nastavu koja traje 7 dana u celoj školi, svi učenici i nastavnici su uključeni u obradu jedne teme.
- ▶ Učenici biraju jednu oblast koju protežu kroz ceo program u različitim predmetima, a nastavnici umesto da organizuju učenike, oni slede njihove ideje podstičući na taj način njihovu inicijativu.
- ▶ Na kraju **učenici i nastavnici na razrednim većima diskutuju o uspešnosti realizacije tematske celine u saradnji sa roditeljima** koji su kao gosti ili participant/posmatrač i učestvovali u realizaciji interdisciplinarnih projekata.